

ХТО ЗРОБИВ МЕНЕ БОЛЬШЕВИКОМ.

Задумано — зроблено. Я їду до Вегреві. Іду не лише тому, щоб дістати там адресу "Укр. Роб. Вісти", але й заради рідних фермерських потреб, а по при них розвідаюся і про справу, яка мене цікавить. Не дивлячись на те, що дорога далека, бо аж поперек 27 миль і дорога, як звичайно на фармах, дуже ала, кожний укр. фермер уважає своїм обов'язком бодай раз в місяць відвідати Вегреві, інакше він не був би патріотом.

Зрештою Вегреві заслугою на те, щоб на ній довше останитися, так як він також причинився до-дого, що тепер мене звуть большевиком. Отож поки заїду до Вегреві, я скажу дещо про те, чим був Вегреві для українських доколичних фермерів, яких там є велика більшість.

Вегреві — це старокрава Зарванця, з тою тільки різницею, що в Зарванці попи читали кишені довірливих людей в імя неба і пекла, а в Вегреві "народні діячі" чистили кишені довірливих українських фермерів в імя "народної справи" і "неньки України". Ой циганили-ж вони фермерів в тім "культурно-просвітнім осередку", як то вони називали Вегреві. Так то все в них йшло рівеньку та гладеньку, що аж дивитися було любеньку, поки нарешті фермерам стало гірше. Не один фермер гірко сплякнув, але було вже запізно.

Вегреві був осередком "народної торгівлі", в повнім значінні цього слова. Був там просто великий склеп, в якому продавалися всілякі товари, а в магазині було всякого всьцяни для того, щоб легше було торгувати народом. Тому і назву йому дано відповідно, не вмирушу, хоч сама торгівля давно вже вмерла.

Фермері складали свої десяткі, а то й сотки доларів, будували бурси в Саскатуїті і Едмонтоні, де виховувала-б ся наша надія — молодь, для праці на народній ниві. Фермері везли до тих бурс гуси, курки, качки, бараболі, городовину, щоб наша молодь не клопотала собі голови поживою, а лише наукою.

А коли вже надасте нам українського учителя? — питали фермері "народного діяча", який приїздив до фермерів за поживою та грішми для бурси.

На другий рік вже напевно будете мати, бо сею року дванадцять бурскіх скінчать грейди, відповідав "діяч".

Фермері радіють, зі шкіри лізуть, від усіх власних дітей відривають, аби тільки нагодувати "грейди".

Минув рік, а учителя, як не було, так і нема. А де-ж ті "грейди"? Ого! А грейди, бодай здоровенькі були, за "баррами" в "народній торгівлі": один матерію мірає "локтем", другий фермерську упряж продає, третій накручує хрипливий грамофон по сто разів на день, четвертий в офісі сидить і занісе в "народну" книжку фермерські акри і збіжжя. А як то все красно йде, як то вони уміють гарно коло фермера ходити. Приїде фермер до Вегреві обмурзаний, зарослий, тип як за камяної доби, заїде до "народної", а там до него панічка: зачесаний, залізаний, в золотих окулярах, в чистенькому "сутикові", чиривничку риплять, десять або одинадцять канадських грейдів в голові, п'ять або шість гімназійних зі старого краю — підійде до фермера і так легенько, та солоденько: "шо, пан, хочуть купити?" А тут з "паном" е ще й "пані", бо фермер без жінки до міста не поїде. Отож коли "пан" не дуже податливий, паніч підсадовить ся до "пані". Розпитає як здоров'я дітей, чи не треба дояккам убрания, "бо тепер якраз дуже дешево" і що би не образити "панічка", фермер купує.

Накупивши всего, пускає ся фермер до дверей, але панічка з "грейдами", влючи, що щось важного нагадає ся, за-вертає фермера назад.

— Слухайте, пане, ви от тепер купили всі ті речі у нас, а чи не ліпше було-б, як би ви їх купили самі в себе?

Та як? — питає фермер. — Жартуйте, бодай ви здоровенькі були... як-же я можу сам в себе купувати?

— А так, купити у нас скільки шерів, стане співзастателем цієї торгівлі і тоді будете купувати і давати заробляти не чужому, а самим собі.

І через п'ятнадцять — двадцять минут "бесіди", не дивлячись на те, що фермер відлекувався, що не має грошей — купив кілька шерів... Трохи віддасть, як тежничку продасть.

Така доля постигла одного, другого і десятого фермера. Если фермер не поїхав до міста, то панічка з грейдами, навіть з учительським сертифікатом, приїхав до фермера з шерями на фарму.

І так, називаючись назверх "народною торгівлею", та торговля торгувала народом.

Чи мене також підсадили грейди?

Ну, а хіба-ж я не з того самого тіста зіпшений, що й інші? Не тільки, що сам купив шерів, але ще й свого сусіда підмовив і за се він тепер не раз спомінає мене "не злим тихим словом".

А в тій "народній торгівлі" директорами і управителями були самі "визначні народні діячі", ті що їздили по фармах та колектували гроші на бурси. І тепер, коли розміркую як слід, бачу, як фермерів хитро піддурено. Фермері побудували бурси, вигодували в них панічків, а відтак ті панічі пішли на службу до "народних діячів" робити їм бізнес. Хитра була механіка!

Колі вже торгівля починала банкрутувати, тоді "народні діячі" почали по одному відсакувати від неї та закладали свої власні склепи. А фермерам тоді всіма силами розпродавали шерів. Коли-ж "торговля" зовсім лопнула, то верховідали пустили чутку, що їм грозить повне банкрутство, що їм продадуть власні хати і т. д. Головий голова отверто плакав перед людьми, що йому за свою ширю двадцятилітню працю на народній ниві прийде ся йти на секцію шини тягнути.

І зажурилось фермерство чужим лихом, забувши своє власне.

Тимчасом дні бігли за днями, "народні діячі" на секцію робити не йшли, панічка з грейдами порозазалися по інших "народних роботах": один до банку, другий до адвоката, третій "руйнує" пудумом, четвертий вечерами їздить автомобілем на фарми і нішком проповідує "прогібішен", інший отворив "різ-істейт офіс", а інші в двох сряді ся і заснували свою власну "народну торговлю". Одним словом, хоч "народна торгівля" впала, то Вегреві про те наш. Найстарший "народний діяч" замість йти на секцію, поїхав довкола світа розгонити свою тугу...

Ей богу, так і кортить розказати дещо про його подорож, бо читав я його листи з дороги (друкувались в газетах) та чув з його власних уср цікаві речі... Його подорож до Галичини ці кавішша, як подорож Гулівера до краю Ліліпутів. Колись, як буду мати час, то може дещо й напишу, а тепер вертаю ся до Вегреві. Вам, товариші робітники, трудно зрозуміти, яке то магічне слово "Вегреві" для доколичних українських фермерів? Ох,

Вегреві, Вегреві, Це й "народна торгівля". За все горе фермерів, Прокаліло вже нас а. Шери, грейди — маскарелди. Українські адвокати. Вимуть фермерів затаки; Учнейте сидіть в банку. Школа замкнена у банку; Бурсака грають у кузі; А фермерам тічуть дузі. За їх гуси, курки, явля — Бодай-же вам усім трація.

Ось до того Вегревію зближав ся я своєю таралайкою. Під грудьми вже кололо, так перетряс ся, але дух приборав святочній настрій, бо зближав ся до "культурно-просвітнього нашого національного осередку", де "народні діячі" долали довірливого фермера.

Колі-б я був, як то кажуть по вченому, майстром слова, я присвятив би тим діячам поему, від якої їх поллексія владрило-б. Але куди там мені до поем. Так як в тій комедії — "Свідки" — говорив колись до мене батько: "Ти Іване до грали, а ти Ганусько до гусий", і так кождо гралий мій вік пішов. Навіть своїх власних дітей не повичував, бо не було средств. (Може й добре зробив, бо були-б шері продавали). А за те я старав ся помагати нашим бурсакам, тобто поставив загально-народну справу вище за свою власну.

А тепер, коли я подивлюсь на тих людей (вчених), то бігме не знаю, чи то люди, чи малпі. Має образ людини, корчить з себе пана, бо бачив і в старому краю гімназію і в Канаді ходив до "гай-скул", а не хочє чесно працювати, але бизнесу або агентству і бігає коло фермера, як той цуцик зигнувши ся, поки не виманить пару доларів.

Якось минувшого літа заїздили мене діти до цирку, який отаборив ся був на фармах. Підшов я ради дітей. Бачив я там між иншим, як чоловік, тримаючи на шурку малпу, виробляв нею різні фігалі-мігалі. А кльови з боку, показуючи публіці пальцем на чоловіка і малпу — запитав: "Хто відповідь мені на котрім кінци шурка більша малпа?" Публика зареготала ся, сміяв ся і кльови, сміяв ся і той чоловік, на адресу якого се відносилось.

І коли я тепер бачу, як наші "вчені" витворюють різні "патріотичні" фігалі-мігалі, то сей час мені приходять на думку слова того кльовна. Шкода тільки, що нема кому взяти того "вченого" на шнурочок, а малпа з него знаменита.

Нехай мені дарують за сі слова ті, котрі, укінчивши грейди, працюють коло рілі, або учительють (е такі, але се тільки одиниці). Се до них не відноситься. Та й над тим їх учительованем варто дещо застановити ся, але се вже инша справа.

А я, їдучи до Вегреві за своєю справою, однак не міг оминути, щоб не сказати дещо про самий Вегреві. Дуже знамените місто, хоч і не велике. І я буду не я — если не напишу колись поему на память вегревіським діячам. А поки що у мене одна думка: дістати адресу "Укр. Роб. Вісти". Я вже у Вегреві.

Фермер-Нептас.

МЕМЕЛЬ.

(Кореспонденція до "Укр. Роб. Вісти".)

Самовизначене народів був сімй клемч, який побіди імперіалісти виставили у світовій війні і яким вони обдурили народи. В імя свого самовизначення віддали українських і білоруських селян та німецьких робітників польській шляхті, котра за се має боронити інтереси французького капіталу на Сході і Заході. Задля свого мимого заходів Росії окувавсь неможливе зменшення постійних армій. Ніхто теж не питав населеня Данцігу о його волю. Його державу проблему вирішили інтереси французького імперіалізму. Данціг е зараз важним пунктом для французько-польської флотії. Особливу форму самовизначення продемонстрував в 1921 р. польський генерал Желіговський, коли він виконав волю польської шляхті у Вільні та приєднав Виленщину до Польщі. Сей примір не остав ся без наслідків. Якраз Литовці, що дізнали на своїй власній шкірі благадоті імперіалістичного самовизначення, прилаштували собі сь методу і не вичікуючи хвилі, аж Франція узнаєть і Литовців гідними заступати інтереси свого капіталу в Балтійському морі, вислали, — отже шляхом вибранім Желіговським у Виленщину, — самостійні війська, що вже обсадили частину сей території. Очевидно литовський уряд не має нічого спільного з сьєю акцією. Так заперяють литовські дипломати, так теж заперяювали польські дипломати по анексії Виленщини в 1921 р.

Відірване Мемелю від Німеччини має по думці авторів Версальського міра довершити окружене Німеччини. Мемель се пристань в Балтійському морі. Тому то його приналежність єще антагоно не вирішена, а відложена до відповідних "доарійств", себто аж Польщі, васаветі антагати, можна буде Мемель передати. В рішучих сферах антагати вже присвоили собі польське предложенє до Мемеля, а саме створити з Мемеля на 15 років окрему державу. Польща отримала в сей спосіб другу пристань в Балтійському морі, очевидно на користь французького імперіалізму. Бо управителем в Мемелі має після сього проекту стати французький комісар а заграничні інтереси сей держави малаб заступати Франція. Побіч комісара утворити ся рада, зложєну з заступників Мемеля, Польщі і Литви, котра велє-б справу пристані, П підлягав би теж заряду транспорту і зв'язанчї і кораблів (Немен). В Мемелі інстувала-б теж своєбїда польська зона. Держава отримала теж окрему цюну територію.

Як бачимо сей проект хоче створити з Мемелю важний пункт для французької флотії. Французі автора сього проекту — польського посла Шароту в Мемелі, вже винагородили, іменуючи його офіцером французького почесного легіону.

Отже справа Мемеля не має бути остаточно вирішена, бо Польки єще не здали собі Літвицьких своїх планів, а французький імперіалізм все єще має надію, що йому удасть ся утворити федерацію Польщі а Литвою і таким чиним усувати суперечности, що можуть бути небезпечними для планів французького імперіалізму на сході. Рівнож характеристичним є се, що до ради не має бути покликаний представник Німеччини, хоч сей край відірваний від Німеччини і плебісцит випав би з певністю на його користь. Рівнож Мемель вьжуть сильні економічні знощи з Німеччиною. Очевидно, се Франція не журить, бо тут розходиться ся о здійсненє старого французького плану, злищенє Німеччини, а рівночасно о скріпленє заборона проги радянських держав.

Утворенє важного французько-польського військово-морського пункту в Балтійському морі являеть ся теж великою небезпечкою для радянських держав. Тому теж Росія домагаєть ся задержаня свободи мореплавання в Балтійському морі а зажадала, щоб справу Мемеля вирішено при співучасті всіх держав, зайнтересованих в сій справі, отже і Німеччини і радянських держав.

Здійсненє польсько-французького проекту знищило надії Литовців що до Мемеля. Тоді вони в послідуючій часі обмежили свої плани і проагували в антантських кругах об'єднанє сей частини Мемеля з Литвою, що під етнографічним оглядом є литовська. Значить Литовці покинули вже надію на місто і пристань. Але і сей план федеративного об'єднанє не анайшом симпатії у Французів. Тому то рівночасно, коли Фош провадив свої війська в Ренський край, нарі "без волі і згоди литовського уряду" литовські вергулярні війська обсаджують часть Мемеля і примушують антантську залозу в Мемелю до "оборони" сього краю проти нім. Можливо, що за Литвою стоїть друга держава антагати, що має порухнути а Францією. Все одно і справа Мемеля являеть цілковите безсилє антанті, безсилє капіталізму задля протилежностей між його поодинокими групами. З другої знов сторони існує туга підпиріє імперіалістів, котрі під фразою самовизначення

ВІД ОКРЕМИХ ГУРТКІВ ДО МАСОВОГО КОМУНІСТИЧНОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ МОЛОДІ.

Рух робітничої молоді е такий же давній, як і робітничий рух взагалі. Але довгий час в організаційному відношенні він не виходив за форму окремих гуртків, що складались з початку з метою самоосвіти. Більш-менш виразні широкі організаційні змаганя молоді що до її організації для класової боротьби починають виявляти себе приблизно в половині XIX віку.

Підчас революції 1848 року в Австрії революційні учні утворюють власну організацію молоді, що ставить собі за мету захист професійних інтересів робітничої молоді і участь в спільній боротьбі робітництва за класове визволенє. З перших же днів існуюча організація молоді бере живучу участь в революційних боях. Поруч з дорослими революційними робітниками, члени організації-молоді завзято б'ють ся і вмирають на барикадах у Відні. Кров юнаків, що падали за революцію в барикадних боях, зміщувала ся на віденських вулицях з кровю старих революціонерів і надавала революційним борцям ще більшого зав'язу.

Розгром революції був розгромом і для сьї першої організації робітничої молоді. Богато її членів було розстріляно, ще більше увязнено в кріпосних казематах. Образ робітника-юнака, що б'єть ся вмирає на барикадах, робітника-юнака, що конає в муках в кам'яних льохах кріпости, є один з найвішайших споминів в австрійському робітничстві й часу його перших революційних боїв.

Лише через пів столітя, в дев'яностих роках в Австрії знов виростають організації молоді. В робітничих кварталах у Відні появляють ся сєред робітничої молоді гуртки класової самоосвіти, що приймають звання "Братів-Скорпіонів" і в короткий час скривають майже усе Австрію. В 1894 році сєй рух робітничої молоді організаційно вливають ся в Віденський союз робітничої молоді і низку союзів в південній частині Австрії.

Відносно рано набирає виразних організаційних форм рух робітничої молоді в Бельгії, де молодь об'єднуєть ся в організації "Юнацькі гвардії".

Ся організація робітничої молоді відіграє важну активну ролу в вісімдесятих роках, що памяті в Бельгії, як роки великого революційного руху, величезних страйків і жорстоких репресій осканженлої реакції проти робітництва.

В Німеччині рух робітничої молоді виразно починає уформувуватись лише в 1903 році. В той час тут починають появляти ся перші соціалістичні юнацькі організації. В лютім 1906 року в Карльсруге мала місце вже конференція представників 9-ти південно-німецьких організацій, що поставила собі за мету об'єднанє всіх союзів робітничої молоді в єдиний союз молодих робітників Німеччини. З сего часу рух робітничої молоді швидко розвиваєть ся.

У Франції рух робітничої молоді набув конкретних організаційних форм значно пізніше, ніж в Австрії, яку з сего погляду можна вважати коліскою організованого руху молоді.

Організаційний і чисельний зріст руху робітничої молоді в окремих країнах з початку XX віку набрав вже такої сили, що цілком природно почало відчуватись об'єднанє руху в інтернаціональному масштабі.

Сей організаційний крок організаціїми робітничої молоді було зроблено в 1907 році в Штутгарті, де зібрав ся міжнародний конгрес робітничих організацій.

Відомо, що в Штутгарті, де зібрав ся міжнародний конгрес робітничих організацій, виступав один з представників французької організації робітничої молоді, який говорив про необхідність об'єднаня всіх союзів робітничої молоді в єдиний союз молодих робітників Німеччини. З сего часу рух робітничої молоді швидко розвиваєть ся.

У Франції рух робітничої молоді виразно починає уформувуватись лише в 1903 році. В той час тут починають появляти ся перші соціалістичні юнацькі організації. В лютім 1906 року в Карльсруге мала місце вже конференція представників 9-ти південно-німецьких організацій, що поставила собі за мету об'єднанє всіх союзів робітничої молоді в єдиний союз молодих робітників Німеччини. З сего часу рух робітничої молоді швидко розвиваєть ся.

У Франції рух робітничої молоді набув конкретних організаційних форм значно пізніше, ніж в Австрії, яку з сего погляду можна вважати коліскою організованого руху молоді.

Організаційний і чисельний зріст руху робітничої молоді в окремих країнах з початку XX віку набрав вже такої сили, що цілком природно почало відчуватись об'єднанє руху в інтернаціональному масштабі.

Сей організаційний крок організаціїми робітничої молоді було зроблено в 1907 році в Штутгарті, де зібрав ся міжнародний конгрес робітничих організацій.

організації молоді й було організовано перший юнацький Інтернаціонал — "Міжнародне об'єднанє соціалістичних організацій молоді".

Під сей час ми бачимо юнацькі робітничі організації майже у всіх країнах Європи і в Америці.

З 1907 року рух робітничої молоді виходить з міжнародний шлях і відіграє важливу ролу в міжнародному рухові пролетаріату взагалі.

Імперіалістична війна, що вибухла в 1914 році і поколола лави міжнародного робітництва, не могла не відбитись в сему-ж напрямкові на рухові молоді. Рух робітничої молоді переживає підчас війни тяжку кризу. Але робітничая молодь, що завжди була більш революційною, ніж маси дорослого робітництва, чим і пояснюєть ся, що організація молоді звязувалась завше переважно з лівим крилом соціал-демократії, зберегла в масі свою революційність до кінця.

Бернський конгрес організації робітничої молоді, що відбув ся в 1915 р. і перед Циммервальдською конференцією, найкращий тому доказ.

Гасло: "війна війні", що кинув Бернський конгрес молоді в міжнародні маси юнацького робітництва і в маси міжнародного пролетаріату взагалі, було ударом батога і плевком в морду соціал-патріотам, що зрадили робітництво і затоптали в грязь міжнароду єдності і солідарність пролетаріату.

Але на Бернській конференції вже не видно було кількох організацій молоді. Тут була лише її найбільш тривка й революційна частина. Розкол в міжнародному рухові робітничої молоді став зафіксованим фактом.

Розлам в інтернаціональному масштабі відбув ся далі поколоном руху молоді в різних країнах в масштабі національному.

Бернський конгрес молоді в 1919 році був вдалою спробою відновити єдність міжнародного руху робітничої молоді, що недавно відкрив ся в Москві.

III конгрес Комінтерна молоді має підвести підсумки сєї роботи і розставити віхи для роботи коміспеків на далі.

За 3 роки існуваня Комуністичний Інтернаціонал молоді агрутував навколо себе більш шість тисяч робітничої молоді, ніх мають тепер разом II і 2½ Інтернаціонали молоді. В сему запоріку тому, що незабаром від прапором Комінтерна молоді буде цілком організована вся робітничая молодь цілого світа.

В тому-ж 1921 році в місяцю маю, після довгої підготовки зрадницької роботи жовтний Амстердамський Інтернаціонал профсоюзів зорганізував конференцію деяких спілок молоді Німеччини, Швеції, Данії, Франції й Бельгії в Амстердамі, що заклала ще один Інтернаціонал молоді: "Інтернаціонал робітничої молоді".

Другий і двоохлоповинний Інтернаціонал, що поклав єдність міжнародному руху молоді, гадають на молоді вратувати себе від смерті, що неблаганно стискає двою кістляву руку на їх зрадницькій шині.

Разом з сими мертвками загинуть і Інтернаціонали молоді, які вони склали. Революційная молодь, що залишилась в організаціях, які увійшли до жовтних амстердамського "Інтернаціоналу робітничої молоді" і віденського "Міжнародного об'єднаня соціалістичної молоді", покне в ході чергових зрад Вандервельдів та Адлерів лави своїх організацій і увільєть ся в комуністичні організації молоді. Решта згине разом з дорослими проводирями Відні і Амстердаму.

Процє сєй відбуваєть ся невинно й набрав особливої сили після злитя німецьких соціал-демократів більшої, що входять в II Інтернаціонал з незалежними, на яких тримає ся віденський 2½ Інтернаціонал.

Комуністичний Інтернаціонал молоді об'єднує вже зараз комуністичні спілки понад 52 країн і все більше поширює свій вплив на маси міжнародної робітничої молоді.

Другий конгрес Комінтерна молоді, що відбув ся в минулому році в Москві, вив твердий курс на завойованє комуністичними спілками в окремих країнах мас робітничої молоді і встановленє єдиного робітничого фронту проти наступу капіталу.

Під знаком збираня мас проходила вся робота комуністичних спілок за час від другого до третього конгресу, що недавно відкрив ся в Москві.

III конгрес Комінтерна молоді має підвести підсумки сєї роботи і розставити віхи для роботи коміспеків на далі.

За 3 роки існуваня Комуністичний Інтернаціонал молоді агрутував навколо себе більш шість тисяч робітничої молоді, ніх мають тепер разом II і 2½ Інтернаціонали молоді.

В сему запоріку тому, що незабаром від прапором Комінтерна молоді буде цілком організована вся робітничая молодь цілого світа.

В. Радич.

ФРАНЦУСЬКІ ДОВГИ.

Французькі довги вносять половину національного майна. І так заграничні довги вносять 85 мільярдів франків, внутрішні 246 мільярдів франків. Разом 331 мільярдів франків. Злученням Держав Франції є довжна 41 мільярдів, що рівняєть ся половині заграничних довгів. Отсі числа говорять про важність фінансового питання у Франції тин більше, що французькі довги з року на рік зростають. Ціла загранична фінансова політика Франції полягає на тому, щоб стягнути воєнні відшкодованя. Французький загаль здає собі справу, що державі грозиць банкрутство.

Як обраховують дефіцит у звичайному бюджеті буде виносити 4 мільярдів франків, а в надзвичайному 22 мільярди франків. Сей останній повинен покрити Німеччина, але тому що вона не хоче або не може заплатити такої суми, мустьміє покрити його Франція сама.

Товариші! Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісти". Не забувайте також про пре-совий фонд одної української робітничої газети в Канаді!

Р. Васильченко.